

RIJEČ UNAPRIJED

Pravopis je česta tema u našem akademskom, kulturnom i javnom prostoru. Ta nas činjenica i ne bi trebala posebno iznenađivati: pitanja su hrvatskoga jezika i (pravo)pismenosti – najopćenitije rečeno – tijesno vezana s našim identitetom. Ono međutim što (nedovoljno upućenu) javnost može zbunjivati različite su, nerijetko i kontradiktorne interpretacije ne samo hrvatske pravopisne prošlosti nego i nekih aktualnih pravopisnih rješenja. Teško bi bilo povjerovati u to da ova knjiga može razriješiti sve nedoumice, ali valjda se nije odveć neprimjereno nadati da će na pokoje pitanje ponuditi prihvatljiv odgovor.

Sedamnaest studija ukoričenih u ovoj knjizi povezuje dakle zajednička tema – hrvatski pravopis. Odabranim se pitanjima pravopisne norme pristupa načelno (teorijski) i praktično, imajući uvijek u vidu pravopisnim priručnicima bogatu povijest hrvatske pismenosti.

Tekstovi su podijeljeni u tri cjeline. Prva okuplja rasprave koje se bave teorijsko-metodološkim aspektima pravopisnog normiranja – od složenih odnosa pravopisne norme i jezičnih normi (pri čemu se uvijek posebno vodi računa o ingerencijama pravopisne norme) preko problematike pojedinih pravopisnih područja (interpunkcija, pravopisni rječnik) do samo nazgled rubne teme primjera u pravopisnim priručnicima (jer otvara se time, između ostaloga, i pitanje korpusa na kojemu se kodificira pravopisna norma). Druga, središnja cjelina donosi deset tekstova u kojima se razmatraju pojedine epizode iz povijesti hrvatskoga pravopisa. Najavljuje ju duža studija o hrvatskome slovopisu i pravopisu u predstandardizacijskome razdoblju, a potom slijede tekstovi o Josipu Partašu, Vjekoslavu Babukiću, Franu Kurelcu, Marćelu (Marcelu) Kušaru te o njegovu utjecaju na Ivana Broza. U dvama se tekstovima raspravlja o odnosu hrvatske i srpske pravopisne norme (u prvome se uspoređuju hrvatska i srpska norma fonološkoga pravopisa, a u drugome je riječ o novosadskom pravopisu). Ovaj blok zaključuje osvrt na zbivanja u vezi s hrvatskim pravopisom i hrvatskom pravopisnom normom u devedesetim godinama 20. stoljeća.

Treću cjelinu čine dvije oveće studije u kojima se hrvatski pravopis sagledava u široj sociolingvističkoj perspektivi. Uključuje sumaran pregled standardizacijskih procesa u 20. stoljeću te posebno pregled zbivanja u vezi s hrvatskim (standardnim, javnim) jezikom u 90-im godinama toga stoljeća.

Tekstovi koji se ovdje objavljuju nastajali su u razdoblju od dvadesetak godina (usp. »Bibliografsku bilješku« u prilogu). Za ovu su prigodu više ili manje prerađeni, neki i temeljito redigirani. Osvježeni su i popis literature. Sabrane, doradene i posložene, ove pravopisne studije sadržajno se međusobno nadopunjuju i, vjerujem, spremne su za nova čitanja.

Prva su čitanja novoga rukopisa obavili njegovi recenzenti, prof. dr. sc. Ivo Pranjković i izv. prof. dr. sc. Krešimir Mićanović. Odsrca im zahvaljujem na pomnji kojom su čitali knjigu u nastajanju, napose na svim vrijednim savjetima.

Naposljetku, nikako ne manje važno, spomenuti mi je i nakladnika – Maticu hrvatsku. Kao i zanimanje za pravopisne teme, i moj odnos s Maticom hrvatskom ima svoju povijest. Kad sam naime prije desetak godina bila pozvana da zajedno s kolegama Ivanom Markovićem i Krešimirom Mićanovićem sudjelujem u pisanju Maticina *Hrvatskoga pravopisa*, moja prvotna nevoljkost nije bila duga vijeka. Pozitivan odgovor vjerojatno je bio i jedini moguć: nakon godina bavljenja teorijskim pitanjima pravopisne norme i metodologijom pravopisnoga normiranja (u kojima sam nerijetko bila kritična prema pojedinim pravopisnim izdanjima) nadošla je prilika da se za hrvatski pravopis učini nešto konkretno, možda bolje, a svakako drukčije. Iz današnje perspektive gledano, rekla bih da su mi ta iskustva bila i potrebna i korisna, da su, napokon, pridodala novu dimenziju i ovim mojim pravopisnim studijama. Stoga kad sam razmišljala o mogućem izdavaču rukopisa svoje nove knjige o hrvatskom pravopisanju, Matica mi se hrvatska učinila najlogičnijim odabirom. U tome su me u njezinu rukovodstvu bez zadržke podržali! Dugujem zahvalnost izvršnoj urednici Sandri Tribuson na iznimnoj pozornosti i razumijevanju pri čitanju svakog retka mojega rukopisa te naročito gospodinu Luki Šeputu, glavnome uredniku Maticinih izdanja.

Lada Badurina